

Een eeuw sinds Aletta (1991)

Tentoonstelling in bibliotheek Weert

(Naam dagblad Weert (?) onbekend), 3 januari 1991

Ria Geboers

Bij wie is het bekend dat de eerste vrouwelijke arts in Nederland Aletta Jacobs heette? Wie weet dat zij zich enorm heeft ingezet voor het vrouwenkiesrecht en de internationale vrouwenvredesbeweging? Wie is ervan op de hoogte dat zij een van de oprichtsters was van **de Bond van Neomalthusianen**, die pleitte voor geboortebeperking? Wie weet dat zij zich heeft ingezet voor het vrouwelijk winkelpersoneel dat zelfs niet mocht gaan zitten als er geen klanten in de winkel waren?

Lang niet iedereen weet hoe belangrijk de rol van Aletta Jacobs is geweest in het maatschappelijk leven en hoe groot haar invloed is op de maatschappij van nu. In januari is in de bibliotheek in Weert een tentoonstelling te zien over Aletta Jacobs. De lijn wordt doorgetrokken naar de tegenwoordige gezondheidszorg.

Geschiedenis van vrouwen

Aletta Jacobs is redelijk bekend, maar de naam van talloze vrouwen die het aanzien van de wereld hebben beïnvloed, is vergeten, terwijl we wel de namen van mannen kennen.

Hebben vrouwen zó weinig gedaan, hebben ze zich zó weinig ingespannen, zijn ze zó lui geweest in de loop der eeuwen?

Relevo, het centrum voor Religieuze en Levensbeschouwelijke Vorming in Weert, organiseert een serie lezingen over vrouwen die zich kritisch hebben opgesteld ten aanzien van de wereld om zich heen. Ondanks dat is er over hen weinig of niets terug te vinden in de geschiedenisboeken.

De laatste jaren wordt de geschiedenis van die vrouwen onderzocht en aan het licht gebracht. Om de eigen geschiedenis en het leven beter te kunnen begrijpen is het belangrijk vrouwen uit het verleden “op te graven” en te zien wat je van hen kunt leren. Vooral voor vrouwen.

In een korte cursus die door Sieth Delhaas uit Vught voor Relevo wordt gegeven, worden, de levens van Clara van Assisi, Katharina von Bora (zij was de vrouw van kerkhervormer Maarten Luther), Aletta Jacobs en de vrouwen van de Begijnenbeweging toegelicht.

Sieth Delhaas is schrijfster en feministisch theologe. Feministische theologie is een vorm van theologie die twintig jaar geleden nog niet bestond.

Wat is feministische theologie?

“In de zestiger jaren is vanuit de Verenigde Staten de feministische theologie opgekomen. Vrouwen konden zich niet vinden in de eenzijdige mannelijke benadering in de theologie, alsof vrouwen nooit een rol gespeeld zouden hebben.

Feministische theologie houdt zich voornamelijk bezig met herinterpretatie van bepaalde gedeelten in de bijbel, met de rol en de positie van vrouwen in de Joods-Christelijke traditie. Zij kijkt vanuit de positie die vrouwen hebben in het leven naar die samenleving. Omdat vrouwen in het verleden geen enkele rol hebben gespeeld in het beleid van de kerk, willen feministische vrouwen niets weten van de kunstmatige grenzen die tussen katholieke en protestante gelovigen zijn getrokken. Het is dus een oecumenische bevrijdingstheologie.

Je kunt het ook zien als een kritiek op het functioneren van de kerk en een kritiek op de uitleg van de bijbel. De rol die vrouwen spelen in de kerk en in de samenleving is bepaald door een tweedeling in de maatschappij.

Mannen zorgen buitenshuis, zij zorgen voor het geld, terwijl vrouwen binnenshuis voor de kinderen zorgen. Dat laatste wordt onvoldoende gewaardeerd en betekent o.a. dat de vrouw financieel afhankelijk blijft van de man. Daardoor kan zij niet of nauwelijks invloed uitoefenen op de samenleving.”

Hoe ben je in aanraking gekomen met feministische theologie?

foto: Henny Erkens

“Dat is min of meer bij toeval gebeurd. Ruim tien jaar geleden hield ik me met allerlei maatschappelijke zaken bezig. Ik deed werk voor Amnesty International, kerkenwerk en meer van die dingen. Gewoon uit betrokkenheid. Privé waren er geen problemen, ik had zelf nooit gemerkt dat het niet goed zou zitten tussen mannen en vrouwen. Op een gegeven moment moest in de kerk iemand een preek lezen en ze vroegen mij daarvoor. Ik dacht toen, onnozel: “Waarom zou ik die zelf niet schrijven?” en deed dat ook. Na die preek kwamen er ontzettend veel reacties los: “Een vrouw op de preekstoel en dan nog wel met een zelf geschreven preek!”. Dat mocht alleen de dominee doen. Toen pas realiseerde ik me, dat het allemaal niet zo goed in elkaar stak en werd ik vanuit mijn eigen ervaringen geconfronteerd met ongelijkheid. Daarom ben ik theologie gaan studeren om te weten te komen hoe het in elkaar zit.”

Je trekt de lijn vanuit het verleden steeds door naar het heden.

“Als je je erin verdiept, merk je dat de geschiedenis een mannengeschiedenis is en zie je het beeld van de vrouw als minderwaardig schepsel. Zeker, er worden nu zaken aangepakt en veranderd, maar het gaat niet om de aantallen. De verbetering van regels moet centimeter voor centimeter worden bevochten. Veel mannen hebben er geen interesse in.”

Sieth gaat verder: “Macht hebben is niet erg, maar je moet bereid zijn die macht te delen. Mannen die zich uitbuitend gedragen tegenover vrouwen, gedragen zich ook uitbuitend tegenover kinderen, tegenover het milieu, tegenover de schepping en in wezen ook tegenover zichzelf.

Wat telt is de wijze van samenleven. Vaak worden verschillen tussen mannen en vrouwen benadrukt, terwijl de overeenkomsten belangrijker zijn. Het gaat om het mens-zijn. Je moet realiseren wat er fout is gegaan in het verleden en proberen een menswaardiger samenleving op te bouwen.”

Niet alleen koopkracht

“Tegenwoordig hoor je alleen praten over koopkracht, daar gaat het in feite niet om. Het gaat om een mentaliteitsverandering. Om een voorbeeld aan te halen: je ziet het in de 1990-maatregel. Hierbij is het de bedoeling dat meisjes ook in het arbeidsproces worden opgenomen en economisch zelfstandig worden. Maar wat niet wordt bevorderd en waar geen aandacht aan wordt gegeven is, dat jongens ook moeten leren zorgtaken op zich te nemen. Nu komt het erop neer, dat de maatregel in feite een bezuiniging is op een aantal sociale voorzieningen, zoals het weduwenpensioen.”

Sieth, even terug komen op cursus “Vrouwen leren van vrouwen in de geschiedenis’ die je al eerder elders hebt gegeven, en die nu in Weert komt. Hoe zijn de reacties daarop?

“Veel mensen denken dat geschiedenis niets met het leven van alledag te maken heeft. Als je ermee bezig bent, ervaar je dat het nu juist wel met je eigen leven te maken heeft en met de toekomst. Het gaat om het inrichten van de samenleving.

Vrouwen die de cursus gevolgd hebben gaan de krant anders lezen, ze gaan cursussen volgen. Ze veranderen hun leven werkelijk.”